

GROENLINKS

TIJD VOOR VERANDERING

**GROENLINKS BRONCKHORST
VERKIEZINGSPROGRAMMA
2018-2022**

Inhoud

- 1 **De sociale gemeente** pagina 8
 - 1.1 **Een leefbare gemeente voor iedereen** pagina 10
 - 1.2 **Sociale zorg en welzijn** pagina 14
 - 1.3 **Wonen en woonomgeving** pagina 16
 - 1.4 **Werk en inkomen** pagina 18
 - 1.5 **Sociale diversiteit, emancipatie en integratie** pagina 20
 - 1.6 **Kunst en cultuur** pagina 22
- 2 **De groene gemeente** pagina 24
 - 2.1 **Duurzaamheid als leidraad** pagina 26
 - 2.2 **Bronckhorst energie- en klimaatneutraal in 2030** pagina 28
 - 2.3 **Duurzame en kleinschalige landbouw** pagina 30
 - 2.4 **Groene, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving** pagina 32
 - 2.5 **Versterken van natuur, biodiversiteit en dierenwelzijn** pagina 34
 - 2.6 **Duurzaam produceren en consumeren** pagina 36
 - 2.7 **Groene mobiliteit en bereikbaarheid** pagina 38
- 3 **De open gemeente** pagina 40
 - 3.1 **Participatie en open besluitvorming** pagina 42
 - Kandidaten pagina 44
 - Colofon pagina 46

HET KAN ANDERS.

HET MOET ANDERS.

OOK IN BRONCKHORST

GroenLinks staat voor verandering. Wij staan voor een nieuwe manier van politiek bedrijven. Voor een politiek waarin niet de winst op korte termijn centraal staat, maar ons gemeenschappelijke belang op de lange termijn. Wij staan voor eerlijk delen in plaats van hardvochtig bezuinigen. Wij staan voor verbinding, vertrouwen en hoop.

Bronckhorst is een grote plattelandsgemeente: rijk aan natuurschoon, dorpen en buurtschappen en cultuurhistorisch erfgoed. Een mooie groene gemeente. Mensen wonen en recreëren er graag, de sociale samenhang is groot en het verenigingsleven actief. De demografische krimp en trends in de landbouwsector zetten de lokale economie en behoud van het karakteristieke landschap onder druk. GroenLinks Bronckhorst wil de kracht van de gemeente benutten en uitdagingen het hoofd bieden op basis van een samenhangende, gebiedsgerichte visie en in intensieve, open samenwerking met bewoners.

Voor al onze plannen is een financiële dekking middels bestaande budgetten en het optimaal benutten van bijdragen vanuit de Europese Unie, het rijk, de provincie en diverse fondsen. Financiële overschotten, maar ook financiële tekorten worden voorkomen.

De sociale gemeente

GroenLinks wil dat iedereen in onze gemeente een fatsoenlijk bestaan kan opbouwen. Iedereen moet kunnen meedoen, via een betaalde baan, vrijwilligerswerk of op school. Als het mensen zelf niet lukt om een baan te vinden, dan willen wij dat de gemeente helpt. Wanneer je jouw baan verliest of ziek wordt, moet er een goed sociaal vangnet zijn. Niemand wordt in de steek gelaten. GroenLinks vindt ook dat ieder kind een goede start en een eerlijke kans verdient. Om goed te kunnen leren op school, maar ook om te ontdekken wat zijn of haar dromen zijn. En in de zorg staan niet regels en structuren centraal, maar aandacht voor de mens. Er is ruimte om te kijken naar wat mensen kunnen en wat zij zelf willen. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen kan wonen in een betaalbaar huis.

De groene gemeente

GroenLinks staat voor een duurzame samenleving waarin we rekening houden met mens, dier en planeet en met de generaties die na ons komen. Een schone, gezonde leefomgeving en het kleinschalige Achterhoekse landschap zijn ons dierbaar. Daarom kiezen wij voor versterking van de positie van de natuur en een duurzame landbouw met respect voor bodem, water, lucht en landschap, die boeren een eerlijk inkomen biedt. We zorgen voor schoon vervoer zonder uitstoot en voor energiezuinige huizen. Onze economie wordt circulair. Als we kiezen voor schone, groene en gezonde oplossingen, geven we straks een gezonde planeet en een evenwichtig klimaat door aan onze kinderen.

De open gemeente

GroenLinks heeft vertrouwen in mensen. Wij geloven dat ieder mens zelf wat van zijn of haar leven wil maken en zelf wil bijdragen aan de eigen omgeving. Daarom geven wij ruimte aan betrokken burgers die hun omgeving groener, mooier of schoner willen maken. Daarom geven wij vertrouwen aan docenten, verpleegkundigen en andere professionals die mensen helpen. En daarom geven wij - binnen sociale en duurzame kaders - ruimte aan de wensen en mogelijkheden van mensen zelf, in plaats van het blindelings volgen van de regels en structuren van organisaties.

KERNPUNTEN VOOR GROENLINKS BRONCKHORST

De 10 kernpunten voor GroenLinks Bronckhorst zijn:

- Wij kiezen voor een inclusieve samenleving: iedereen hoort erbij en iedereen doet mee. We willen experimenteren met nieuwe vormen van sociale zekerheid, waarin keuzevrijheid, waardering en zelfontplooiing centraal staan.
- Wij geven veel extra ruimte aan kunst en creativiteit. Kunst verrijkt ons leven.
- Wij willen een goed evenwicht tussen maatschappij, economie en natuur. Sociale en ecologische duurzaamheid zijn uitgangspunt bij alle activiteiten van de gemeente.
- Wij gaan voor een Bronckhorst energieneutraal in 2030. Met zon, wind, aardwarmte en restwarmte als belangrijkste bronnen voor de energietransitie. We stimuleren energieneutraal bouwen. Geen aardgasaansluiting voor nieuwe woningen. Forse energiebesparing en reductie van uitstoot. Actieve stimulans voor duurzame initiatieven van burgers en bedrijven.
- Wij kiezen voor koploperschap voor duurzame en grondgebonden landbouw. Behoud van het landschap en natuurwaarden, volksgezondheid, dierenwelzijn, eerlijke prijzen voor producenten, hoogwaardige streekproducten en korte ketens zijn kernbegrippen.
- Wij geven voorrang aan schoon vervoer: de fietser, de voetganger en elektrisch openbaar vervoer.
- Wij geven elkaar de groene ruimte. Landschappelijke kwaliteit, versterking van natuur en biodiversiteit staan centraal in de nieuwe omgevingsvisie en bij alle ruimtelijke beslissingen.
- Wij gaan voor kleinschaligheid.
- Wij kiezen voor een geheel circulaire economie met een circulair grondstoffenbeleid.
- Wij geloven in de autonomie, kracht en mondigheid van burger en pleiten voor vernieuwende vormen van democratie.

1 DE SOCIALE GEMEENTE

GroenLinks kiest voor een gemeente waarin we eerlijk delen. In onze gemeente krijgt iedereen een eerlijke kans op goed werk, een fatsoenlijk inkomen en een betaalbare woning. Wij zorgen ervoor dat iedereen gebruik kan maken van menselijke zorg en het allerbeste onderwijs.

Nederlandse gemeenten hebben sinds 2015 veel extra taken gekregen in het sociale domein, door de decentralisatie van de jeugdzorg, de invoering van de Participatiewet en het overhevelen van delen van de AWBZ naar de WMO. In combinatie met een lange reeks bezuinigingen leidt dit tot moeilijke opgaven.

De gemeente Bronckhorst kent een sterke sociale samenhang: mensen zorgen voor elkaar. Maar we moeten de ogen niet sluiten voor (verborgen) armoede. Als gevolg van krimp, vergrijzing, een terugtrekkende overheid en bezuinigingen is de groep kwetsbare huishoudens en personen die niet meer volledig kan deelnemen aan het sociale en economische leven misschien groter dan we denken.

De krimp zet de voorzieningen in de kleine kernen sterk onder druk. Wij vinden dat voorzieningen zo veel mogelijk in de kernen behouden moet blijven, maar we zijn realistisch. Met de beschikbare middelen is het - zonder eigen inbreng van bewoners - niet mogelijk voorzieningen in alle dorpen en buurtschappen te behouden. Wel moeten alle bewoners toegang hebben tot een vastgesteld minimumniveau van basisvoorzieningen in de hoofdkernen Zelhem, Hengelo, Steenderen en Vorden. D.w.z. een voldoende aanbod van winkels, gezondheidszorg, basisscholen, biblio-

theken en sportvoorzieningen, waaronder zwembaden.

De gemeente neemt verantwoordelijkheid voor de toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit van deze essentiële algemene voorzieningen in de hoofdkernen en grijpt in als een kern onder het niveau lijkt te zakken. Wij zijn voorvechter van het nauw betrekken van DBO's, winkeliersverenigingen, scholen en andere lokale organisaties bij het maken van deze keuzes.

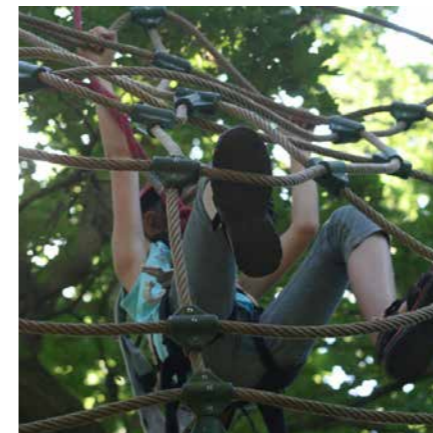

1.1 EEN LEEFBARE GEMEENTE VOOR IEDEREEN

GroenLinks Bronckhorst wil dat iedereen in staat is de regie over het eigen leven te behouden en naar eigen kunnen mee te doen. Dit vraagt een aanpak die uitgaat van zelfredzaamheid als het kan en adequate hulp waar het moet. Ook willen we bijdragen aan manieren voor mensen – ook nieuwkomers – om elkaar te helpen en te ontmoeten. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om uitleenconcepten, reparatiewerkzaamheden, onderhoud van de buurt, zorg voor ouderen en kinderen.

Wie je ouders zijn, mag niet bepalen hoe ver je kunt komen of hoe groot je kunt dromen. Het is funest voor de kansen van kinderen wanneer ze opgroeien in armoede. Ieder kind verdient een goede start. Ons onderwijs moet er daarom op zijn gericht om de achterstanden waarmee kinderen beginnen, weg te werken en zo de talenten van kinderen verder te ontwikkelen. Geen enkele jongere mag voortijdig afhaken of worden afgeschreven. Iedereen die leerplichtig is, zit of op school, of volgt een leerwerktraject. Op school en daarbuiten geven wij kinderen de ruimte met voldoende sport- en speelvoorzieningen.

Sociale kansen voor Bronckhorst:

- Wij zorgen ervoor dat in de hoofdkernen een voldoende en gevarieerd aanbod van voorzieningen in stand blijft, in het bijzonder die voorzieningen die functioneren als spil voor ontmoeting, zorg, onderwijs en cultuur.
- Voor wie het bestaande aanbod onvoldoende aansluit op de behoefte stellen we een persoonsgebonden budget beschikbaar, waarmee zowel zorg, wonen als werk naar eigen inzicht kan worden geregeld.
- Basisscholen, bij voorkeur in de vorm van brede scholen vervullen een belangrijke rol in de samenleving. Wij willen behoud van ruime variatie in aanbod van basisscholen qua grootte, locatie en onderwijssoorten. Wij stimuleren natuuronderwijs en natuurlijke speelterreinen.
- De bijdrage van ouderen aan de samenleving wordt verwelkomd en actief gestimuleerd.
- Wij willen een seniorvriendelijke gemeente met oog voor goede inrichting van de woonomgeving, passende informatievoorziening en oog voor welzijn van ouderen.
- Alle kinderen kunnen meedoen ongeacht inkomen van hun ouders.
- Analfabetisme, laaggeletterdheid en digibetisme worden bestreden. Daarbij hebben de bibliotheken een belangrijke rol.

LEEFBARE
OMGEEVING
VOOR
IEDEREEN

1.2 SOCIALE ZORG EN WELZIJN

Wij vinden dat de zorg breder moet zijn dan alleen het beter maken van de patiënt. Er moet oog zijn voor álle problemen waar mensen mee te maken hebben: werk, inkomen, wonen, gezondheid en jeugdzorg. Al die terreinen moeten niet apart, maar in samenhang worden aangepakt. Het is belangrijk dat professionele hulpverleners, de thuiszorg, de huishoudelijke hulp, mantelzorgers, vrijwilligers en schuldhulpverleners goed met elkaar samenwerken en elkaar snel weten te vinden. Van sociale wijkteams verwachten we een 'eropaf-mentaliteit': als mensen zich bij het loket melden omdat het water hen aan de lippen staat, wordt er direct geholpen. Soms komen kinderen of jongeren in zulke grote problemen dat zij hulp nodig hebben. GroenLinks vindt dat jeugdzorg snel moet kunnen optreden, omdat zo veel leed kan worden voorkomen. Wij vinden wachtlijsten echt onacceptabel. De zorg moet goed aansluiten bij wat kinderen en jongeren nodig hebben.

Daarom moeten kinderen en hun ouders ook zélf een stem hebben in het zoeken naar de beste oplossing. In de jeugdzorg staat de persoonlijke benadering voorop en wordt hulp op maat gegeven. De betrokken professionals krijgen alle handelingsvrijheid en bureaucratie wordt bestreden. Om die bureaucratie te verminderen wordt de verantwoordingswijze veranderd: minder cijfers en meer kwalitatieve verantwoording zoals beschrijving casussen, aanpak, etc.

Ouderen en mensen met een beperking verdienen menselijke zorg. GroenLinks wil dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen in hun

eigen, vertrouwde omgeving. In de zorg staan mensen die hulp nodig hebben centraal, met hun eigen talenten en hun eigen behoeften. Dát moet het uitgangspunt zijn, niet de regels of budgetten. De zorg voor ouderen blijft niet beperkt tot goede passende huisvesting maar er is ook aandacht voor het welzijn van de ouderen en het voorkomen van eenzaamheid.

Recreatie en vrijetijdsbesteding zijn belangrijk voor de ontspanning van inwoners en voor de economie. GroenLinks Bronckhorst wil een gedifferentieerd aanbod van mogelijkheden binnen en buiten de dorpskernen. Door sport en

beweging te stimuleren, te werken aan gezonde lucht en gezonde voeding aan te bieden op scholen, willen we ziekte en andere gezondheidsproblemen proberen te voorkomen. Sporten moet voor iedereen mogelijk zijn: voor gezinnen met een laag inkomen en voor mensen met een psychische of fysieke beperking.

SOCIALE
ZORG EN
WELZIJN

1.2 SOCIALE ZORG EN WELZIJN

Sociale kansen voor Bronckhorst

- (Thuis)zorg organiseren we samen en gericht op de zorgvraag. Samenwerking in plaats van concurrentie tussen aanbieders. Samenwerking tussen zorgvragers, zorg- en welzijnsinstellingen en vrijwilligers.
- De beste specialisten staan aan de voordeur: goede indicatie leidt tot de best passende zorg en voorkomt te lichte, niet passende of onnodige lange zorgtrajecten.
- Sociale teams zorgen voor zorgvuldige coördinatie van de aanbevolen zorg of begeleiding. Wachtijden worden creatief opgelost. Niet het budget maar de kwaliteit is leidend.
- Mantelzorg en vrijwilligers worden niet de sluitpost van onze zorg. Zij hebben recht op professionele ondersteuning ter voorkoming van overbelasting. Er wordt gezorgd voor structurele respijtzorg (ontlasting van mantelzorgers), waarbij de behoeften van de zorgvrager en mantelzorger centraal staan.

- Bronckhorst wordt 'rolstoel/rollator-proof'.
- In de jeugdzorg staat de persoonlijke benadering (maatwerk) voorop en de hulp wordt zoveel mogelijk op wijk/buurt (of gemeentelijk niveau) georganiseerd. De betrokken professionals krijgen meer handelingsvrijheid en bureaucratie wordt tegengegaan.
- Samen met het onderwijs en andere organisaties biedt de gemeente opvoed- en opgroei-ondersteuning aan voor zorgleerlingen en voor hoog getalenteerde leerlingen.
- GroenLinks zet fors in op tegengaan van middelen-misbruik (alcohol, pillen, harddrugs, etc.).

Middelen-misbruik onder jongeren is een reële zorg: eenmaal ontstane hersenschade is onherstelbaar.

- We willen subsidies koppelen aan de beste oplossing voor een zorgvraag en niet aan een organisatie; het gaat erom wat er geleverd wordt.

- Vertrouwen – i.p.v. wantrouwen – is de basis bij uitvoering van regelingen richting burgers. Burgers mogen nooit noodzakelijke zorg ontberen vanwege administratieve belemmeringen.

- Informatie over zorg is voor inwoners gemakkelijk te vinden. Lichte hulp en ook zwaardere vormen van ondersteuning zijn (op wijkniveau) voor handen.

- Nieuwe zorg- en woonconcepten in het buitengebied worden actief ondersteund.

- Sporten is voor iedereen mogelijk: ook voor gezinnen met een laag inkomen. Zij krijgen financiële ondersteuning voor bijvoorbeeld een sportpas.

- Achterstallig onderhoud van gemeentelijke sportaccommodaties wordt weggewerkt.

- Uitbreiding van sportmogelijkheden in de openbare ruimte, bijvoorbeeld rollerskatebanen, jeu-de-boules baan of bewegwijzerde hardlooprondjes met verschillende afstanden.

- Huiselijk geweld tegen vrouwen, mannen, kinderen en ouderen moet worden aangepakt en voorkomen. We zorgen voor een goede samenwerking van hulpdiensten, zodat signalering, beëindiging en hulpverlening bij huiselijk geweld zo snel en effectief mogelijk is.

SOCIALE
ZORG EN
WELZIJN

1.3 WONEN EN WOONOMGEVING

We willen allemaal graag een woning en woonomgeving die aansluit bij onze behoeften. Woonwensen zijn aan verandering onderhevig, doordat we ouder en/of minder mobiel worden, de gezinssamenstelling verandert of omdat een andere leefstijl andere eisen stelt. GroenLinks Bronckhorst wil dat woonbuurten goed kunnen inspelen op deze veranderende behoeften.

Wonen in onze gemeente is duur en niet voor iedereen binnen bereik. Leefbaar en duurzaam wonen vraagt om flexibiliteit van de woning en woonomgeving en om een buurt met verschillende typen woonruimten voor verschillende doelgroepen (zoals starters, gezinnen, ouderen, mindervaliden) en verschillende inkomens (sociaal, middelklasse, duur). Bronckhorst moet ook een fijne plek zijn voor kinderen, met voldoende speel- en sportruimte in de buurt.

Iedereen moet goed en betaalbaar kunnen wonen. GroenLinks wil harde afspraken met woningbouwcorporaties zodat zij voldoende sociale woningen bouwen. Woningbouwcorporaties en zorgverleners trekken hierin gezamenlijk op. Verder willen we energiezuinige woningen bouwen. Dat is niet alleen goed voor de portemonnee van de bewoners, maar ook voor het klimaat.

Sociale kansen voor Bronckhorst

- Zorgen voor voldoende woonruimte voor jongeren. De gemeente stelt inkomensafhankelijke leningen beschikbaar voor starters op de woningmarkt.
- Loslaten van de knellende regionale afspraken. Uitbreiding van het woningbestand - zeker op basis van kadastrale splitsing - is beperkt mogelijk, waar dat aantoonbaar bijdraagt aan de leefbaarheid van het platteland, of bijdraagt aan de zorg voor hulpbehoevenden.
- Ruimte bieden voor levensloopbestendige woningen en woonmilieudifferentiatie bij revitalisering van bestaande wijken en nieuwbouw.
- Stimuleren van experimenten met woonvormen tussen zelfstandig wonen en een woonzorgcentrum.
- Stimuleren van groepswonen, waarbij onderling zorg en steun verleend wordt.
- Stimuleren van experimentele woonvormen, zoals wooncoöperaties, ecologisch wonen en zogenaemde 'tiny houses'.
- Stimuleren inrichten van speelstraten, speeltuinen en speelbossen.
- Invoeren van een kindertoets bij bestemmingsplannen: zijn de plannen 'kids-proof' (leuk en veilig)?
- Invoeren van de 'wijk-kijk': elke lente inspecteert de gemeente samen met de buurtkinderen de speelplekken: wat kapot is wordt gerepareerd, rommel wordt opgeruimd.
- Zorgen voor voldoende maatschappelijke opvang: woonplekken waar mensen tijdelijk kunnen worden opgevangen.

WONEN EN
WOON-
OMGEVING

1.4 WERK EN INKOMEN

Voor ieder mens is het belangrijk om te werken of om op een andere manier het gevoel te hebben bij te dragen aan de samenleving. GroenLinks wil dat iedereen kan meedoen. Via betaald werk, opleiding, mantelzorg of vrijwilligerswerk. Lukt dat niet, dan is het de taak van de overheid om te helpen met extra ondersteuning of begeleiding. Ons uitgangspunt is: minder regels en meer vertrouwen in de keuzes van mensen zelf. Wij willen af van onnodige, beperkende regels voor mensen met een bijstandsuitkering. Wij vinden dat zij meer mogen bijverdienen en willen dat er minder dwang wordt opgelegd.

Werk geeft mensen zekerheid, inkomen en zelfvertrouwen. De gemeente ondersteunt actief mensen die dat nodig hebben bij het vinden van passend werk of zinvolle maatschappelijke activiteiten. Samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen zoeken we naar mogelijkheden voor het vergroten van passende werkgelegenheid.

Daarbij kijken we expliciet naar mogelijkheden voor werk binnen duurzame landbouw, lokale voedselketen of agrarische verbreding.

GroenLinks staat voor een basisinkomen voor wie niet of moeilijk mee kan doen op de arbeidsmarkt.

Sociale kansen voor Bronckhorst

- De gemeentelijke organisatie wordt een voorbeeldwerkgever op het punt van diversiteit, onder meer door anoniem solliciteren.
- Ruimhartige toepassing van het minimabeleid in de gemeente Bronckhorst.
- Vereenvoudiging van aanvraag van minimeerregelingen: één aanvraagformulier voor alle regelingen. De gemeente biedt actief informatie over alle regelingen.
- Bijstandsgerechtigden mogen vrijwilligerswerk doen.
- Voorkomen van armoede door een actieve aanpak van de schuldenproblematiek via goede preventie, schuldsanering en nazorg. Waar nodig compenseert de gemeente mensen die onevenredig worden getroffen door de gevolgen (en stapeling) van bezuinigingen.
- Actief zoeken naar alternatieven voor inwoners die op de reguliere arbeidsmarkt buiten de boot vallen.
- Inwoners met een lichamelijke beperking moeten in principe overal kunnen werken. Zij hebben het recht om dit zelfstandig en in eigen regie te regelen. Vervoer mag geen probleem zijn, net zomin als eventuele zorgondersteuning op de werkvloer.
- Bronckhorst start met een vertrouwensexperiment voor de bijstand. Minder regels en meer vrijheid om bij te verdienen.
- Snel internet/breedband voor ondernemers en burgers, ook op het platteland.
- Invoering in Bronckhorst van het basisinkomen.

WAT NIET NIET EN
ONDERWIJS

1.5 SOCIALE DIVERSITEIT, EMANCIPATIE EN INTEGRATIE

Een sociale samenleving betekent een diverse samenleving. GroenLinks Bronckhorst vindt dat de gemeente zich actief moet inspinnen om gelijke kansen voor verschillende groepen te bevorderen, sociale ongelijkheid en uitsluiting tegen te gaan en betrokkenheid van alle groepen in de samenleving.

Een sociale samenleving betekent ook een gastvrije samenleving. Bronckhorst biedt mensen die op de vlucht zijn voor oorlog of onderdrukking een veilige haven. Tijdens hun procedure zijn vluchtelingen onderdeel van onze gemeente. Dat vraagt inzet van henzelf, maar ook van ons als lokale samenleving. GroenLinks wil burgers actief betrekken bij de vestiging van vluchtelingen. Tegen racisme en discriminatie van migranten, vrouwen en (seksuele) minderheden of mensen met een beperking stellen we harde grenzen. In een open en gastvrije samenleving moeten we ons allemaal thuis kunnen voelen.

Sociale kansen voor Bronckhorst

- Aanmoediging van zorginstellingen en (bejaarde)tehuizen om het keurmerk 'De Roze Loper' te halen.
- Ruimhartige opvang statushouders met passende huisvesting, taalonderwijs en begeleiding.
- Ondersteuning en tijdelijke opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers in Bronckhorst.
- Actief intern diversiteitsbeleid door de gemeente als werkgever. Stimuleren dat bedrijven, instellingen en verenigingen werken maken van diversiteit en optreden tegen discriminatie.
- Stimuleren gelijke beloning voor mannen en vrouwen.
- Bronckhorst onderscheidt zich positief als Regenbooggemeente.

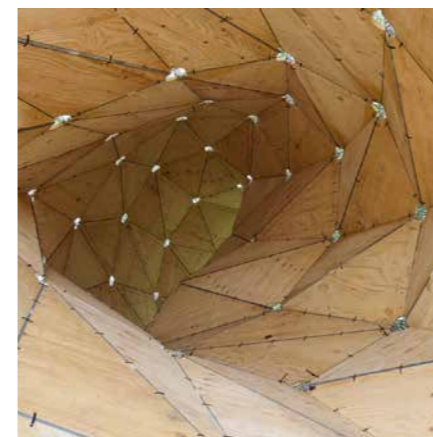
SOCIALE
DIVERSITEIT,
EMANCIPATIE EN
INTEGRATIE

1.6 KUNST EN CULTUUR

Wij zijn trots op ons lokale culturele erfgoed en zorgen daar goed voor. Bij een sociale gemeente hoort ook een bruisend cultureel aanbod. Kunst stelt vragen bij wat we dachten zeker te weten. Kunst verbeeldt werelden die er niet zijn. Kunst verrijkt ons leven en geeft glans aan ons bestaan. Maar kunst kan ook bijdragen aan ontspanning, ontmoeting en zelfontplooiing. GroenLinks vindt het daarom belangrijk dat alle kinderen al jong toegang hebben tot cultuur - onafhankelijk van het inkomen van hun ouders.

Bronckhorst kent een levendige dorpscultuur en actief verenigingsleven met veel enthousiaste vrijwilligers. De amateurkunst in Bronckhorst is stevig verankerd. Voor de komende periode wil GroenLinks Bronckhorst de professionele kunst stimuleren.

Kunst en cultuur kunnen door nieuwe, inspirerende perspectieven mensen aan het denken zetten. GroenLinks wil daarvoor het lokale potentieel van kunstenaars en creatieve inwoners optimaal benutten en tevens kunstenaars van buitenaf aantrekken naar de gemeente. Kunst en economie stimuleren elkaar. Kunst en cultuur kunnen daarom worden verbonden aan Bronckhorstpromotie en toerisme. Wij zien uitgaven voor kunst en cultuur niet als sluitstuk van de begroting. Vernieuwende initiatieven verdienen faciliteiten en subsidie. Kunst en cultuur horen erbij!

Sociale kansen voor Bronckhorst

- De gemeente beschermt waardevolle gebouwen, monumenten en landschapselementen. Er komen informatieborden bij monumenten met QR-codes.
- Leegstaande gemeentelijke panden worden gratis of tegen een beperkte vergoeding beschikbaar gesteld als atelier- of repetitieruimte.
- Atelierwoningen voor kunstenaars worden gestimuleerd door een flexibele omgang met (tijdelijke) woonvergunningen.
- Lege winkels of etalages worden aangeboden als expositieruimte voor kunstenaars.
- Nauwe samenwerking met omliggende (stedelijke) gemeenten om zo het culturele aanbod in de gehele regio te verbinden en te versterken.
- Publiekstoegankelijke kunstmanifestaties, zoals de Kunst4daagse en IJsselbiënnale worden gestimuleerd en gepromoot.
- Duurzaamheid en energiebesparing tijdens evenementen. Geluidsoverlast wordt tegengegaan.
- Ruimhartige ondersteuning voor moderne en sterke lokale/regionale media (krant, radio en tv).

SPORT,
RECREATIE EN
CULTUUR

2 DE GROENE GEMEENTE

GroenLinks zet zich in voor een gezond en goed leven, nu én in de toekomst. Een gezonde leefomgeving reikt natuurlijk verder dan onze gemeente. Maar uiteindelijk gaat het erom dat wij allemaal doen wat we kunnen. Op internationaal, nationaal, regionaal maar óók op lokaal niveau. De wereldwijde afspraken om klimaatverandering een halt toe te roepen, passen we natuurlijk toe in onze gemeente. In huizen willen we niet langer aardgas gebruiken voor de verwarming of om mee te koken. Woningen in Bronckhorst moeten beter worden geïsoleerd. En we gaan onze eigen energie opwekken. Een grote opgave, maar wel een belangrijke. Want behalve een gezondere leefomgeving zorgen deze maatregelen ook voor werk en bovendien: voor een lagere energierekening.

In onze plattelandsgemeente is de landbouwsector, naast toerisme, een belangrijke bron van inkomsten. De steeds verder gaande intensivering van de landbouw, met nog maar één grassoort in onze weilanden, hoge ammoniakuitstoot en overmatig gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen, draagt sterk bij tot de dramatische teruggang in biodiversiteit en aantasting van de leefomgeving. GroenLinks wil de balans in de gemeente herstellen en kiest voor gezonde landbouw in harmonie met natuur en landschap. Dat betekent: minder schaalvergroting en minder mega-stallen. Beter voor de dieren, maar óók voor de gezondheid van mensen.

De gemeente initieert een onafhankelijk onderzoek naar de impact op korte en lange termijn van de huidige landbouwpraktijken in de gemeente en gebruikt de uitkomsten voor een beleidsvisie en -programma voor duurzame landbouw.

In een groene omgeving is het prettiger wonen, werken, spelen en recreëren. Daarom wil GroenLinks het groen in onze gemeente beschermen en uitbreiden. We houden onze straten, pleinen en plantsoenen schoon! Wie iets vervuult, ruimt het zelf op, dat is ons principe. Daarom laten we de vervuiler meer betalen.

In de natuur moeten dieren zich vrij kunnen bewegen en planten zich vrij kunnen verspreiden. We gaan stevig inzetten op ecologisch natuurbeheer en herstel van elementen als sloten, akkerranden, bloemrijke bermen en bomen. Zo kan iedereen van ons mooie landschap genieten en gaan natuur en ontspanning hand in hand.

Tijdens buiten werken, spelen of recreëren is het inademen

van schone lucht van levensbelang. Daarom kiest GroenLinks voor schoon vervoer. Wij gaan zorgen voor een openbaar vervoer dat ons zonder uitstoot van schadelijke gassen brengt naar waar we moeten zijn. Binnen de gemeente geven we ruim voorrang aan de fiets. We verbeteren de infrastructuur voor elektrische auto's.

GroenLinks wil de wegwerpeconomie omvormen tot een circulaire economie. Grondstoffen zijn geen afval, maar worden telkens opnieuw hergebruikt. En energie halen we niet langer uit vervuilende fossiele brandstoffen, maar uit duurzame alternatieven.

GROENE GEMEENTE

2.1 DUURZAAMHEID ALS LEIDRAAD

De wereld stopt niet bij de gemeentegrens. We zijn ons bewust van de impact van ons handelen op het leven van mensen elders en van toekomstige generaties, en dragen ons steentje bij aan een eerlijke en duurzame wereld. Beleidsvoorstellen en beslissingen worden getoetst aan duurzaamheidscriteria op het gebied van welvaart (economie), sociale rechtvaardigheid en milieu (people, planet, prosperity). Daarbij gaan we niet uit van of-of maar en-en: we zoeken economische en maatschappelijke activiteit die verschillende belangen met elkaar verenigen. Waar belangen strijdig zijn wordt een expliciete en transparante afweging gemaakt. Daarbij weegt het publieke belang zwaar. De internationaal afgesproken doelen op het gebied van duurzaamheid (Global Goals) en het Klimaatakkoord van Parijs gebruiken we als referentiekaders.

Groene kansen voor Bronckhorst

- Duurzaamheid wordt in het coalitieprogramma verankerd en komt in elk beleidsveld terug.
- Coördinatie van het duurzaamheidsbeleid wordt onderdeel van één van de portefeuilles van het college, maar iedereen is medeverantwoordelijk.
- Bronckhorst wordt een 'Global Goals Gemeente' en communiceert actief over haar bijdrage aan de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.
- Van een 'minimalistische' houding in het naleven van wettelijke normen betreffende een schone en gezonde leefomgeving gaan we naar een proactieve inzet
- We stimuleren kennisdeling en uitwisseling over duurzame oplossingen via onder meer de gemeentelijke website en lokale media.
- Ons inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt volledig duurzaam.
- Zoveel mogelijk bannen van verbrandingsmotoren, ook in de vorm van gereedschap (maaiers, zagen, bladblazers, etc.). Dat vragen we ook actief van onze aannemers. Uitstootvrij werken is een pré bij het indienen van offertes.
- Open haarden veroorzaken te vaak luchtvervuiling en overlast voor o.a. longpatiënten. De gemeente werkt aan bewustwording over de relatie tussen overlast en weersomstandigheden en onderzoekt normstelling.
- Er komt een verbod op terrasverwarmers bij horecagelegenheden.

DUURZAAMHEID
ALS LEIDRAAD

2.2 BRONCKHORST ENERGIE- EN KLIMAATNEUTRAAL IN 2030

De gemeente Bronckhorst heeft als beleidsdoel een energieneutrale gebouwde omgeving in 2030. GroenLinks Bronckhorst wil deze ambitie verdiepen en verbreden naar andere terreinen. Dat bereiken we door scherpe keuzes voor energiebesparing en consequent gebruik van duurzame energie. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld en spoort actief -via toegankelijke informatie, advies op maat en (inkomensafhankelijke) duurzaamheidsleningen- inwoners

Groene kansen voor Bronckhorst

- Samen met bewoners, regio en provincie in kaart brengen wat de opties zijn voor schone energieopwekking en inpassing in het landschap. Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid, waarbij we aansluiten bij het Gelders Energie Akkoord.
- Stimuleren van energie coöperaties, als de motor om energieopwekking en energiebesparing breder in de samenleving in te bedden.
- Het zoveel mogelijk uitrusten van gemeentelijke panden zoals scholen, wijkcentra en sportaccommodaties met zonnepanelen en/of groene daken, en stimuleren dat particulieren en (agrarische) bedrijven hetzelfde doen.
- Maximale energiebesparing en reductie van CO₂-uitstoot binnen de gemeentelijke organisatie en openbare voorzieningen, zoals verlichting, verwarming en vervoer.

woningbouwcorporaties en het bedrijfsleven aan om hun bijdrage te leveren. Kleinschalige initiatieven vanuit de samenleving zijn van groot belang voor een duurzame doorbraak. GroenLinks wil bestaande belemmeringen hiervoor zoveel mogelijk wegnemen. Behalve aan de reductie van CO₂-uitstoot werken we ook aan maatregelen die de weerbaarheid van onze gemeente tegen de gevolgen van klimaatverandering vergroten.

- In Bronckhorst ook een oplossing vinden om windenergie op te wekken. Komende periode besluiten hoeveel windenergie er in Bronckhorst ingezet wordt om de doelstelling energieneutraal in 2030 te halen. Omwonenden van windmolens dienen daarin een aanzienlijk belang te hebben. Niet alleen de lasten maar ook de lusten verdelen.
- Inzet van bronnen als waterkracht en warmtekracht (aardwarmte en restwarmte van bedrijven). Nieuwe woningen krijgen geen aardgas aansluiting. Renovatie en eventuele nieuwbouw met een voorbeeldfunctie voor energiebesparing en -opwekking worden gestimuleerd.
- Met woningbouwcorporaties afspraken maken om versneld te komen tot betere energieprestatie van hun woningen. Sociale huurders besparen energielasten, hetgeen past binnen het energien- en armoedebeleid. De huidige afspraak van gemiddeld energielabel B in 2020 is véél te weinig en dient uitgebouwd te worden richting 2030.
- Onderzoeken welke collectieve elektra en warmteopwekking voor woningen tot de mogelijkheden behoren en die actief stimuleren. Door opwekken van extra energie kunnen oudere en monumentale woningen ook energieneutraal worden.
- Huishoudens worden gestimuleerd tot energiebesparend gedrag. Daarvoor worden energiecoaches opgeleid en hulpmiddelen als energiedisplays gratis ter beschikking gesteld.
- Voorlichting over en handhaven van de wettelijke 5-jaars termijn waar het gaat om milieuvriendelijke investeringen door ondernemers (Wet milieubeheer)
- Instellen van een jaarlijkse prijs voor een innovatieve onderneming én een particulier initiatief gericht op een energieneutrale of klimaatbestendige samenleving.
- Het stimuleren van kleinschalige, lokale biomassa-initiatieven, waarbij weinig transport optreedt. Doel is het sluiten van kringlopen en beëindiging van grootschalige productie van voedselgewassen voor energie.
- Geen medewerking aan (proef)boringen naar schaliegas of opslag van CO₂ en kernafval.
- Actief inzetten op concrete doelen voor klimaatadaptatie. Denk daarbij aan waterberging, wateropvang, tegengaan verdroging, ontsteden openbare ruimtes en tuinen via programma's als Steenbreek of tuintegeltax en vergroenen van daken. Regenwater wordt niet meer via het riool afgevoerd, maar vastgehouden op daken, in wadi's of geïnfilteerd in de bodem. Het restant wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater in de omgeving, zoals vijvers en sloten.

2.3 DUURZAME EN KLEINSCHALIGE LANDBOUW

De Nederlandse landbouw en vooral de veehouderij dragen sterk bij tot hoge uitstoot van broeikasgassen, aantasting van lucht-, water- en bodemkwaliteit in Nederland én sociale en milieuproblemen elders, dit laatste door onder meer de import van soja. De schaalvergroting van de intensieve veehouderij trekt bovendien een grote wissel op de natuur en de beleving van het landschap. De internationale concurrentie op lage voedselprijzen is niet alleen slecht voor mens, dier en milieu, maar draait ook steeds meer boeren de nek om. In tegenstelling tot wat vaak wordt beweerd zijn we niet gedwongen in deze trend mee te gaan en is de grootschalige industriële landbouw en veeteelt niet de weg om de wereldbevolking duurzaam te voeden. Wij geloven dat veel boeren liever anders zouden werken en willen hen daarbij actief ondersteunen. GroenLinks wil dat Bronckhorst het voortouw neemt bij de omschakeling naar duurzame landbouw. Diervriendelijke en biologische landbouwproducten

zijn groeimarkten. Behoud van het karakteristieke agrarisch cultuurlandschap kan prima hand in hand gaan met voldoende werk en een eerlijk inkomen voor boeren, als we omschakelen naar een landbouw met respect voor volksgezondheid, dierenwelzijn, milieukwaliteit en natuur. GroenLinks wil bevorderen dat zo veel mogelijk boeren in Bronckhorst zich ontwikkelen tot voedselproducent voor de lokale en regionale markt en gericht zijn op kwalitatieve productie. En dat zij andere inkomstbronnen kunnen opbouwen, bijvoorbeeld met landschapsbeheer, natuurbeheer, recreatie en zorg.

Groene kansen voor Bronckhorst

- Het stimuleren van de weidegang van dieren en van biologische landbouw. Geen megastallen en geen economische schaalvergroting ten koste van landschap of dierenwelzijn. Maximaal bouwblok van 1,5 hectare.
- Stimuleren van een gifvrije ('oogstverbeteraar'-vrije) akkerbouw, niet alleen door verboden, maar vooral door voorlichting.
- Invoeren van een systeem waardoor natuurlijke akkerranden in de landbouw een vanzelfsprekendheid worden.
- Actief faciliteren van boeren die willen overgaan naar duurzame landbouw en veeteelt, waaronder vermindering OZB-belasting.
- Stimuleren van de (voedsel)productie voor lokale en regionale markten.
- Het inzetten op de transitie naar een meer multifunctionele landbouw. 'Brede boeren' kunnen naast landbouwproducten ook andere producten en diensten leveren, zoals recreatie (kamperen bij de boer, theetuin), verkoop van (streek)producten, educatie, zorg, natuurbeheer, culturele activiteiten en vergaderlocaties.
- Hanteren principe van grondgebonden veeteelt, waarbij aan de hand van de hoeveelheid beschikbare grond (en omgevingskenmerken) wordt bepaald hoeveel stuks vee maximaal mag worden gehouden (richtlijn: 2 grootvee-eenheden per ha).

2.4 GROENE, GEZONDE EN AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING

Bronckhorst heeft een aantrekkelijk buitengebied met waardevolle natuur, kleinschalig cultuurlandschap en een prachtig rivierenlandschap. Dit unieke landschap maakt onze gemeente bijzonder voor bewoners en toeristen; naast een intrinsieke en maatschappelijke waarde heeft het ook een economische waarde. GroenLinks Bronckhorst wil deze waarden versterken en maximaal tot hun recht laten komen. De nieuwe omgevingsvisie wordt samen met de bewoners en belanghebbers tot stand gebracht. Het is een integrale visie op natuur, landbouw en recreatie, wonen en werken. GroenLinks Bronckhorst wil een gezonde, schone en veilige leefomgeving voor iedereen. Om dit te bereiken houden we rekening met elkaar en moet iedereen verantwoordelijkheid nemen. De gemeente toetst voorstellen van particulieren en bedrijven op duurzaamheid, maatschappelijk belang en draagvlak en ziet toe op handhaving. Aan ontwikkelingen die haaks staan op de (voorgenomen) visie wordt niet meegewerkt.

Groene kansen voor Bronckhorst

- In waardevolle landschappelijke en natuurgebieden komt alleen economische activiteit die landschap en natuur respecteert en versterkt.
- Agrarische industrie gaat naar bedrijventerreinen.
- Grote (agrarische) gebouwen worden in kleinschalige gebieden niet geaccepteerd.
- Bij projectvoorstellen met een ruimtelijke impact wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij zelf draagvlak creëren door omwonenden vroegtijdig te betrekken.
- Het recreatief gebruik van het buitengebied wordt gestimuleerd, maar moet passen bij de kwaliteiten van het gebied. (Geluids)overlast door evenementen en motorvoertuigen blijft binnen de perken. We stimuleren schone en stille voertuigen, ook voor sport en recreatie.
- Vrijgekomen locaties in het buitengebied worden gesaneerd. De gemeente overlegt met (stoppende) agrarische bedrijven hoe agrarische leegstand kan worden voorkomen en welke alternatieve gebruiksmogelijkheden er zijn, bijvoorbeeld zonnevelden. Verantwoorde sloop om ruimte te maken voor natuurontwikkeling behoort ook tot de opties.
- Handhavend optreden tegen drugsproductie en handel in leegstaande panden.
- Bij toezicht op milieueffecten en volksgezondheid kijken we verder dan de wettelijke normen en houden we rekening met de gevoeligheid van specifieke groepen zoals kinderen, ouderen en zieken.
- Ondersteunen gebiedsprocessen als Nationaal Landschap de Graafschap en gebiedsgerichte duurzame initiatieven van bewoners en organisaties.

Dieren en planten hebben intrinsieke waarde. Een natuurlijke, groene leefomgeving heeft een positief effect op gezondheid en welbevinden voor jong en oud. Te vaak wordt geoordeeld dat natuur in de weg staat van economische activiteiten en bouwplannen. Maar natuur is juist onmisbaar voor de economie en draagt bij aan de gewenste kwaliteit van bouwplannen, woon- en werkgebieden. Natuur die verloren gaat, komt niet meer terug. Als gevolg van klimaatverandering krijgen we steeds vaker te maken met extreme omstandigheden, zoals wateroverlast en periodes van droogte. Bomen en natuurlijk

Groene kansen voor Bronckhorst

- Projectvoorstellen bevatten een gedegen natuurinventarisatie en maken duidelijk hoe natuur en natuurbeleving worden versterkt. Projecten waarvoor natuur moet wijken worden uitzonderingen. Deze kunnen er alleen komen bij een aantoonbaar groot maatschappelijk belang en met afspra-

groen zijn onmisbaar voor een klimaatbestendige omgeving. Behoud van biodiversiteit is essentieel voor het welzijn van en de voedselproductie voor toekomstige generaties. GroenLinks Bronckhorst wil daarom een actieve samenwerking met omliggende gemeenten, waterschap, provincie, (agrarische) ondernemers en bewoners en maatschappelijke organisaties voor een duurzaam en integraal water- en bodembeheer en actief natuurbehoud. Illegaal in gebruik genomen grond wordt teruggevorderd en tegen het weghalen en beschadigen van landschapselementen wordt handhavend opgetreden.

ken over compensatie middels een groenfonds.

- In bestaande natuurgebieden (zoals Nationaal Natuurnetwerk, Gelders natuurnetwerk, Natura 2000) wordt niet bijgebouwd.

- Het beleid voor bomen, bermen en groen gaat zich richten op versterking van de biodiversiteit. Handhaving van bestaande regels en afspraken (bijvoorbeeld rond bermen, bosjes of houtwallen) wordt versterkt, in combinatie met voorlichting. Er komt een meldpunt voor klachten en milieudelicten.
- Het bomenbeleidsplan kan en mag niet leiden tot grootschalige kap en wordt zo nodig aangepast. We mikken op minimaal het behoud van het huidige bomenbestand.
- Bij het beheer van het gemeentelijke groen en de buitenruimte zijn biodiversiteit, bescherming van dieren en hun leefgebieden belangrijke waarden. Kritisch kijken naar dubbelfuncties in de natuur, zoals recreatie en sport, in het belang van de natuur.
- Bronckhorst legt bijenlinten aan en stimuleert de plaatsing van bijenkorven.
- Onkruidbestrijding, gewasbescherming en grondontsmetting worden alleen gifvrij en milieuvriendelijk uitgevoerd.
- Eventuele overlastsituaties door in de vrije natuur levende dieren worden op de meest diervriendelijke manier opgelost.
- De gemeente ondersteunt initiatieven waarbij inwoners zelf buitenruimte of natuurgebied ontwikkelen en beheren. Actieve steun voor natuur-inclusieve landbouw.
- Stimulerend beleid op het gebied van natuurlijke akkerranden. Kap van boomsingels en hagen wordt voorkomen. Aanplant gestimuleerd. Aanplant en beheer van groenstructuren om bestaande grootschalige gebouwen worden actief gestimuleerd en gehandhaafd. Waardevolle landschapselementen worden in het bestemmingsplan opgenomen.
- Stimuleren van efficiënt watergebruik en meer en beter oppervlaktewater, bijvoorbeeld door het herstellen van sloten, die door de ruilverkaveling zijn verdwenen. Gestimuleerd wordt dat het grondwaterpeil teruggebracht wordt naar oorspronkelijke hoogtes.
- Vuurwerk heeft een grote impact op mens, dier, milieu en de luchtkwaliteit. Bronckhorst beperkt de overlast door het afsteken van vuurwerk, onder meer door de verkoop terug te brengen tot alleen oudejaarsdag. Bronckhorst wordt in 2020 een vuurwerkvrije en ballonnenvrije gemeente.

2.6 DUURZAAM PRODUCEREN EN CONSUMEREN

GroenLinks Bronckhorst zet in op een duurzame en circulaire economie waarin het niet alleen gaat om geld verdienen alleen. Dit vergt een omslag in denken en doen, maar biedt tegelijk veel kansen. De gemeente geeft het goede voorbeeld en daagt zo nodig het bedrijfsleven en de inwoners uit. Ondanks goede inspanningen produceren we met elkaar nog steeds te veel afval. Waar op gemeentelijk niveau mogelijkheden liggen, wil GroenLinks aan de voorkant het ontstaan van afval zoveel mogelijk voorkomen. Samen met andere gemeenten valt in overleg met het bedrijfsleven en het onderwijs nog veel winst te behalen. Het streven is dat grondstoffen voor 100% gerecycled of hergebruikt worden. Dit levert ook een financieel voordeel op voor inwoners. Een duurzame economie betekent voor GroenLinks ook dat we op zoek moeten gaan naar nieuwe modellen zoals delen, geven of uitruilen.

Groene kansen voor Bronckhorst

- Stimuleren van hergebruik van bestaande gebouwen en terreinen en investeren in duurzame ontwikkeling van bedrijventerreinen. Het (noordelijk deel van het) bedrijvenpark A18 wordt alsnog ingericht als een duurzaam bedrijventerrein met ruim baan voor duurzame energieopwekking en CO2 neutraliteit, of wordt ingericht als energiecentrale en energie-educatiecentrum.
- Bevorderen dat het programma Achterhoek 2020 en Smart Industry vooral worden gericht op duurzame productie en consumptie, inclusief duurzame en natuur inclusieve landbouw. Grondstoffen- en reststromen van bedrijven en instellingen willen we optimaal met elkaar verbinden.
- De gemeente gaat een prijs instellen voor de 'duurzaamste ondernemer van het jaar' (investeren in ecologische en sociale waarden).
- Ondersteuning door de gemeenten van kansrijke initiatieven gericht op een duurzame economie.
- Faciliteren van de aanleg van glasvezel in het buitengebied: onontbeerlijk voor een gezonde economische ontwikkeling. GroenLinks is ervoor dat waar het bedrijfsleven gaten laat vallen de gemeente daar inspringt. Op het moment dat het bedrijfsleven wel bereid is te investeren trekt de gemeente zich weer terug.
- Bronckhorst sluit zich aan bij het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020 en gaat al haar producten, diensten en werk duurzaam, diervriendelijk en op basis van fairtrade principes inkopen. We streven naar 100% in 2020.
- We zorgen voor goede voorlichting over recycling en stimuleren hergebruik. Kringloopwinkels en repaircafés spelen daarbij een belangrijke rol.
- Samen met andere gemeenten, het bedrijfsleven en scholen wordt gezocht naar oplossingen voor het terugdringen van zwerfafval.
- Samen met het bedrijfsleven, winkeliers en horeca zoeken naar mogelijkheden om het ontstaan van afval te voorkomen.
- Besparen en hergebruiken van (nutriënten uit) water.

2.7 GROENE MOBILITEIT EN BEREIKBAARHEID

GroenLinks Bronckhorst hecht aan de vrijheid van ieder mens om te reizen, binnen duurzame grenzen. Op het platteland is de auto soms onmisbaar en voor onvermijdelijk autogebruik moet daarom ruimte blijven. Tegelijk willen we de nadelen daarvan - oprukkend asfalt, groei van verkeer(soverlast), onveiligheid voor kinderen, slechtere luchtkwaliteit en CO₂-uitstoot - tegengaan. Meer wegen en asfalt zien wij niet als een duurzame oplossing voor bereikbaarheidsvraagstukken, zeker niet voor minder mobiele groepen als ouderen. Tegelijk dienen gevaarlijke en overlast gevende verkeerssituaties voorkomen worden. Wij zoeken oplossingen op maat voor specifieke doelgroepen en spelen in op het groeiende fietsverkeer. Daarom geven we voorrang aan voetgangers, fiets, openbaar vervoer en slimme combinaties. Daarnaast investeren we in (het stimuleren van) schone, uitstootvrije motorvoertuigen.

Groene kansen voor Bronckhorst

- Stimuleren van elektrische auto's door o.a. voorlichting en zorgen voor breed toegankelijke laadinfrastructuur.
- Stimuleren van elektrische deelauto-projecten in het bijzonder gericht op ouderen om hun mobiliteit te vergroten en het aantal privéauto's te verminderen. Geen deelauto's met verbrandingsmotoren.
- De centra van de grotere kernen worden in overleg met bewoners zoveel mogelijk autoluw. We investeren in het veiliger maken van fietsroutes naar openbare voorzieningen, winkels, scholen, bushaltes en stations. Waar kan creëren we 'fietsnelwegen'. Fietsroutes krijgen, naast hoofdwegen en buslijnen, prioriteit in het strooibeleid.
- Er komt een meldpunt 'Ruim baan voor de fiets', waar inwoners suggesties kunnen doen voor verbetering van fietspaden en stallingmogelijkheden
- In samenwerking met buurgemeenten en provincie zoeken naar andere vormen van openbaar vervoer dan alleen de traditionele bus, w.o. kleinere elektrische busjes.
- Verduurzaming van het eigen wagenpark van de gemeente. Alle nieuwe vervoermiddelen van de gemeente zijn vanaf 2018 elektrisch. Bij aanbestedingen voor contractvervoer worden hoge eisen gesteld aan duurzaamheid.
- Eigen medewerkers van de gemeente stimuleren openbaar vervoer, fiets of elektrische auto te gebruiken.

GROENE
MOBILITEIT
EN BEREIK-
BAARHEID

3 DE OPEN GEMEENTE

GroenLinks staat voor jouw vrijheid. In een open samenleving kun je zijn wie je bent en zeggen wat je vindt. Je voelt je er thuis, veilig en gerespecteerd. In onze gemeente wonen mensen met verschillende achtergronden, overtuigingen en voorkeuren. Als we als samenleving willen groeien, moeten we ons in elkaar durven inleven. We staan voor een open en vrije samenleving.

In onze gemeente wonen vrije, autonome en mondige burgers. GroenLinks wil dat burgers meer te zeggen krijgen over de plek waar ze leven, wonen, werken en ontspannen. Wij willen dat mensen mee kunnen praten en mee kunnen denken over de beslissingen die hen raken. We willen dat de gemeente echt naar hen luistert. Samen zoeken we naar nieuwe manieren van discussie en samen zoeken we naar oplossingen voor problemen in de gemeente. Iedereen wordt gehoord: mondige burgers die makkelijk meepraten, maar ook inwoners voor wie praten wat minder vanzelfsprekend is.

Bronckhorst werkt actief mee aan nieuwe initiatieven van burgers ter verbetering van hun eigen buurt.

Bij een toekomstgericht beleid hoort een modern, open en betrokken lokaal bestuur en een nieuwe, actieve rol voor burgers en samenleving. Het bestuur is toegankelijk en transparant en durft met open vizier verantwoording durft af te leggen.

DE OPEN GEMEENTE

3.1 PARTICIPATIE EN OPEN BESLUITVORMING

In ons ideaal staan betrokken burgers en een verantwoordelijke overheid samen garant voor een democratische en duurzame ontwikkeling. Wij willen alle ruimte scheppen voor het meedenken en het creatieve vermogen van onze inwoners. Daartoe moet de gemeente bewoners in een vroeg stadium van besluitvorming betrekken. Burgerplatforms, maatschappelijke organisaties en ondernemers worden als volwaardig partner betrokken. Gaan voor meer kleur voor lokale democratie.

Kansen voor open Bronckhorst

- Broedplaatsen en andere buurtvoorzieningen wordt gefaciliteerd.
- Ruim baan bieden aan duurzame en maatschappelijke burgerinitiatieven of initiatieven van zorg- of energiecoöperaties. Actieve inzet om bestaande obstakels te verwijderen.
- De gemeente gaat veel vaker naar 'buiten': de medewerkers weten wat er leeft in Bronckhorst.
- Open en transparante data voor iedereen inzichtelijk.
- Gemeentelijke websites zijn goed beschermd tegen virussen en cyberaanvallen, zodat de informatie van inwoners privé is en blijft.
- Regionale samenwerking is prima, maar niet bedoeld om een extra overheidslaag te creëren. GroenLinks kiest voor het model van discussieplatforms voor regionale gezamenlijke thema's: geen ingewikkeld bestuursmodel, maar inhoudelijke voeding en kruisbestuiving.
- Burgerkracht op initiatief van bewoners.
- Tijdige inspraak van en serieuze rol voor burgers in besluitvorming.
- Invoering van burgeraudits, burgerbegroting en buurtbudgetten en 'the right to challenge' (burgerrecht om een alternatieve aanpak voor te stellen voor publieke doelen).
- Initiatieven van belangengroepen, dorpsbelangorganisaties en verenigingen worden actief ondersteunt. Het opzetten van ontmoetingsplekken, sociale

KANDIDATEN

- 1 Herman van Rooijen (Bronckhorst)
- 2 Ulrike ter Braak (Halle)
- 3 René Bruns (Hengelo)
- 4 Anne Punter (Hengelo)
- 5 Michel Coenen (Steenderen)
- 6 Jos Hendriksen (Hummelo)
- 7 Ellen van Reesch (Vorden)
- 8 Jan Holtrigter (Vorden)
- 9 Dick Jolink (Hummelo)
- 10 Theo Wentink (Bronckhorst)
- 11 Max Noordhoek (Laag-Keppel)
- 12 Walter Rovers (Zelhem)
- 13 Christine Brongers (Baak)

COLOFON

Redactie en fotografie: Ulrike ter Braak (red.) en Jan Holtrijger (foto's)

Kunstenaar 'Kunstwerk 510' p. 21-22 : Jasper Niens, IJsselbiënnale 2017 (foto's: Peter Cox)

Vormgeving: Frans Hesselink

FSC print op gerecycled papier